

Nr 92

Av herr Stiernstedt m. fl., om slopande av dyrortsgrupperingen vid beskattningen.

(Lika lydande med motion nr 77 i Första kammaren)

För att från beskattning undantaga den del av den personliga inkomsten som inte äger någon skattekraft — i det den helt åtgår för elementära levnadskostnader, såsom för mat, kläder, hyra m. m. — medgives vid inkomstbeskattningen i vårt land avdrag, s. k. ortsavdrag, från den taxerade inkomsten. Ortsavdragen är numera desamma vid den kommunala som vid den statliga beskattningen. De varierar med hänsyn till försörjningsbörd samt dyrhetsförhållanden.

Antalet dyrortsgrupper var tidigare fem. Genom beslut av 1953 års riksdag flyttades emellertid kommunerna inom ortsgrupp I upp till ortsgrupp II, varför antalet dyrorter nu är fyra. Vid föregående års riksdag hemställdes vidare i skrivelse till Kungl. Maj:t, att åtgärder skulle vidtas i syfte att till ortsgrupp III uppflytta de orter som för närvarande är hänförliga till ortsgrupp II. I den propositionsförteckning som kom riksdagens ledamöter till handa vid början av innevarande års riksdag har också förutskickats, att en proposition rörande dyrortsgrupperingen är att vänta.

Ortsavdragen varierar nu för ensamstående mellan 2 000 kr. i högsta ortsgrupp och 1 760 kr. i lägsta ortsgrupp (ortsgrupp II) samt för gifta mellan 4 000 och 3 520 kr. Skillnaden — den s. k. spännvidden — utgör alltså 12 % räknat i förhållande till avdraget å högsta dyrort.

Skattefria avdrag vid inkomstbeskattningen förekommer även i andra länder. Såvitt kunnat konstateras är det emellertid endast ett fåtal länder som graderar dessa efter dyrhetsförhållandena.

Det må erinras om att dyrortsgruppering förekommer även vid den statliga lönesättningen. Vi avser inte att här beröra densamma. Vi vill framhålla såsom vår mening, att helt skilda synpunkter gör sig gällande beträffande de två dyrortsgrupperingarna. Vad beskattningen beträffar bör ingen annan omständighet vara bestämmande än sådan som har samband med de verkliga levnadskostnaderna.

Det synes oss stå utom allt tvivel att en utjämning av levnadskostnaderna inom landet ägt rum. Sådana markerade skiljaktigheter mellan land och stad

och mellan stora och små kommuner som otvivelaktigt förekommit tidigare torde nu inte förefinnas. I den mån man alltjämt kan finna skiljaktigheter, t. ex. i fråga om hyror, torde dessa i det väsentliga förklaras av standardskillnader. I de s. k. billiga orterna, vartill i allmänhet torde räknas glesbebyggda trakter å den rena landsbygden, förekommer därtill en hel del kostnader som knappast kan statistiskt mätas. Landsbygdens folk saknar sålunda på många håll alltjämt vissa förmåner som är vanliga inom städer och tätorter. Möjligheterna till utbildning och till differentierat och allsidigt kulturutbyte är likaledes väsentligt lägre på landsbygden. För att över huvud taget invånarna i kommuner inom de lägre ortsgrupperna i dessa olika avseenden skall kunna komma på jämställd fot med det stora flertalet kommuner inom de högre ortsgrupperna erfordras speciella, kostnadskrävande åtgärder, såsom för resor och dylikt.

Ortsgrupperingsystemet har även varit föremål för en översyn av en statlig kommitté, ortsgupperingsutredningen. Vad beträffar skattegrupperingen förordade utredningen i sitt 1947 avgivna betänkande i princip ett slopande av densamma.

För vår del finner vi tiden nu vara inne att helt slopa dyrortsgrupperingen vid beskattningen. Vi finner inte skäl föreligga att först avvakta resultaten av en ifrågasatt prisgeografisk undersökning. Såsom vi ovan anfört förekommer så många speciella kostnader inom de lägre orterna som inte statistiskt kan mätas att en sådan undersökning inte kan ge en allsidig bild av förhållandena.

Ett borttagande av skattegrupperingen kommer givetvis för kommuner inom ortsgrupp under den högsta att innebära en minskning av det kommunala skatteunderlaget. Detta i sin tur kommer vid oförändrat utdebiteringsbehov att nödvändiggöra en höjning av de kommunala skattesatserna. Detta betyder emellertid inte i och för sig någon försämring i finansiellt avseende för kommunerna utan innebär endast en skatteomfördelning inom varje kommun. I den mån de nuvarande Ortsavdragen relativt sett varit för låga, innebär denna omfördelning tillskapande av större rättvisa kommunernas invånare emellan.

Med hänsyn härtill finner vi inte skäl föreligga att föreslå statliga bidrag för att eliminera eller modifiera de utdebiteringshöjningar som skulle följa.

I sammanhanget vill vi slutligen framhålla, att speciella förhållanden kan göra sig gällande beträffande kommuner i övre Norrland med de mycket stora avstånd som där föreligger. Enligt vår mening bör dessa förhållanden beaktas i annat sammanhang.

Äberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta, att dyrortsgrupperingen vid beskattningen skall upphöra att gälla, samt att vederbörande

utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga för-
fattningsändringar.

Stockholm den 20 januari 1961

Lennart Stiernstedt

Fredrik-Adolf Hamilton

Erik Magnusson

i Tumhult

Carl-Eric Hedin

Bo Turesson